

Oslo

Begrepsliste - om kjønns- og seksualitetsmangfold

■ Skeiv

Skeiv blir ofte brukt som en samlebetegnelse for alle som bryter med normer for kjønn og seksualitet, men det kan også være et synonym til 'homofil'. Endel homofile og lesbiske ønsker ikke at betegnelsen 'skeiv' skal brukes om dem, og det er tryggere å bruke lhbt/lhbtiq/lhbt+.

■ Homofil

Person som kan bli forelsket og/eller bli seksuelt tiltrukket av noen av sitt eget kjønn. Begrepet omfatter både menn og kvinner, men brukes oftest om menn.

■ Lesbisk

Kvinne som kan bli forelsket i og/eller bli seksuelt tiltrukket av noen av sitt eget kjønn. Ordet lesbisk kom på banen i Norge på 1960/70 tallet, og mange kvinner motsatte seg begrepet den gang fordi de mente det signaliserte at de var annerledes enn menn. Andre igjen mener det er viktig å bruke ordet 'lesbisk' for nettopp å synliggjøre kvinnene, som ikke alltid har tatt eller fått så stor plass i den organiserte homobevegelsen.

■ Bifil

Person som kan bli forelsket i og/eller bli seksuelt tiltrukket av mer enn ett kjønn. En bifil identitet kan se svært forskjellig ut fra person til person. Alle bifile er ikke nødvendigvis like interesserte i alle kjønn, og følelsene kan også variere over tid slik at man periodevis er mer tiltrukket av menn, periodevis kvinner eller andre. Dette betyr ikke at man vekslers mellom å være heterofil eller homofil. Ordet bifil legger til grunn en todeling i kjønn, og endel ønsker derfor å kalle seg panfil og anerkjenner på denne måten at det finnes et mangfold av kjønn som ikke nødvendigvis bare bør deles inn i to kategorier, 'kvinne' og 'mann'.

■ Transperson

Personer med kjønnsidentitet(er) eller kjønnsuttrykk som bryter med det samfunnet forventer av dem på grunnlag av hvilket kjønn de fikk tildelt ved fødselen. Noen transpersoner er kvinner eller menn, andre er verken menn eller kvinner og noen kategoriserer ikke sin egen kjønnsidentitet. Transperson er som oftest ikke en kjønnsidentitet, men en beskrivende kategori.

'Transperson' er et samlenavn som inkluderer blant annet transvestitter. Trans handler om kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, ikke om seksualitet. Transpersoner kan være skeive, lesbiske, hetero-, bi- eller

homofile. Noen transpersoner har medisinsk behov for å modifisere kroppen sin slik at de føler den stemmer med deres identitet. Ikke alle mennesker som her er definert inn i transbegrepet ønsker å bli definert som trans. Dette skal respekteres.

■ Intersex/interkjønn

Intersex/interkjønn er en betegnelse brukt om mennesker som har kropp som skiller seg fra det som vanligvis assosieres med 'mannskropper' eller 'kvinneskropper'. Utviklingen av kropp avhenger av mange faktorer og resultatet er mangfold i kropp. Intersex/interkjønn viser seg som ikke-typisk sammensetning av hormoner, kromosomer, indre kjønnsorganer, ytre kjønnsorganer. På feltet er det relativt stor uenighet om hvor langt fra gjennomsnittet en kropp skal være før man kaller det intersex/interkjønn. I tillegg er det uenighet om terminologi. Ord som også brukes om intersex/interkjønn er hermafrodit (gammeldags betegnelse, oppfattes av mange som støtende), DSD (disorder of sex development eller diversity of sex development).

■ '-fil' versus '-seksuell'

Noen bruker ordene homoseksuell, biseksuell og heteroseksuell, men det vanligste i Norge er å bruke endelsen 'fil' – homofil, bifil, heterofil. Denne endringen ble historisk gjort for å signalisere at begrepene handler om mye mer enn hvem man har sex med – det handler for eksempel også om kjærlighet og identitet.

■ Seksuell legning eller orientering?

Disse to begrepene brukes om hverandre. I FRI bruker vi som regel 'orientering', da 'legning' oppfattes som mer statisk. 'Orientering' oppfattes som et åpnere begrep som rommer større variasjon og at 'orienteringen' kan endres underveis. Bruker man 'legning' om seg selv, er dette ofte for å signalisere at denne legningen er medfødt og ikke endrer seg gjennom livet.

■ Identitet versus handling

En som har sex med personer av samme kjønn definerer seg ikke nødvendigvis som lesbisk, homofil eller bifil. Mange opererer ikke med klare kategorier for sin seksuelle adferd, og knytter den ikke nødvendigvis til sin identitet. Mange som definerer seg som heterofile har også sex med personer av samme kjønn, og mange som definerer seg som lesbiske eller homofile har hatt eller har sex med personer av motsatt kjønn.

Gratis kurs til Oslo kommunes virksomheter: bestill Skeiv kunnskap nå!

www.friosloviken.no/kun
Ring 22606860
skeivkunnskap@friosloviken.no

Tips til inkluderende språkbruk

- Bli bevisst egne antagelser i møte med kollegaer og tjenestemottakere
- Fortsett å søke etter ny kunnskap om kjønns- og seksualitetsmangfold, og minoritetsgrupper
- Slå ned på nedsettende, trakasserende, diskriminerende kommentarer både fra kollegaer og tjenestemottakere. Snakk med kollegaer om hvordan man kan møte dette på en god måte
- Vis at du setter pris på å bli vist tillit fra kollegaer og tjenestemottakere – «Takk for at du forteller meg det. Hva betyr det for deg?»
- Bruk riktig navn og pronomen. Spør om du er usikker: «Hvilket pronomen bruker du?»
- Bruk et kjønnsnøytralt språk som standard både muntlig og skriftlig. «Kjæreste/ partner/samboer/ ektefelle» i stedet for «kone/mann», «forelder» fremfor «mor/far», og «hen» i stedet for «han/hun»
- Still åpne og inkluderende spørsmål uten antagelser
- Øve på å ta i bruk et inkluderende språk

«Har du en partner? Hvem er det?»

«Hvilket pronomen bruker du?»

«Hvem er viktige mennesker i ditt liv?»

«Takk for at du forteller meg det. Hva betyr det for deg?»

«Hva er viktig for deg?»

«Er det noe jeg burde vite om deg som vi ikke har snakket om?»

«Feirer du jul? Hvem skal du feire med?»